

PAVEL PLESNIČAR:

Kraljevič Aleksander v Sloveniji.

(Od 26. do 29. junija 1920.)

akor blisk se je raznesla širom domovine radostna novica: Kraljevič Aleksander obišče Slovenijo! Pričelo se je gibanje in tekmovanje in vse je hitelo, da dostojno sprejme prvega narodnega vladarja, ki stopa po tisočletnem prestanku na osvobojena tla slovenska.

Bilo je 26. junija točno ob 5. uri popoldne, ko je privozil dvorni vlak na ljubljansko postajo. Zadonela je godba in ozračje so napolnili mogočni zvoki naše divne himne „Bože pravde“. Iz vlaka je lahkih korakov izstopil prestolonaslednik Aleksander z mnogoštevilnim svojim spremstvom. Po kratkih pozdravih je stopil na štirivprežni voz in se viharo pozdravljen od neštete množice naroda odpeljal s kolodvora v mesto.

Nepozabljen ostane sijajni vhod Aleksandrov v ljubljansko — s cvetjem in zelenjem, z mlaji in slavaloki okrašeno mesto, ki se je kar najbolj potrudilo, da sprejme čim slovesneje svojega najvišjega gospodarja. Nebo samo ga je bilo veselo in je pošiljalo nad belo Ljubljano tople žarke poletnega solnca. Odigravali so se prizori veselja in radosti: Z oken in balkonov je deževalo cvetja na prestolonasledika, malčki so ga obsipali z nageljčki, deklice so posipale pot s cvetkami, množica pa je brez prenehanja navdušeno vzklikala: „Živel, živel regent Aleksander!“ Pravi sijaj vsej tej prelestni sliki je dajala šolska mladina, ki je mahljaje z narodnimi zastavicami burno pozdravljala junaškega vnuka slavnega Karagjorgje.

Tako živahno razpoloženje pa ni vladalo povsod. Med množico si opazil skupino otrok s šolskimi knjigami v rokah. Učenci Ciril-Metodovih šol so iz zasedenega ozemlja! Zapustiti so morali najdražje — rojstni dom — ter se napotiti čez mejo v odrešeno domovino k bratom in sestram, ki se svobodno gibljejo pod svobodnim solncem. V naglici so pobrali to, kar jim je bilo najdražje, ter dali slovo predragemu domu. Bog ve, za koliko časa! Z navdušenjem pozdravljajo vladarja svobodne Jugoslavije in z brezmejnim zaupanjem zro v njega, ki bo nekdanj osvoboditelj njihove dolej še neodrešene domovine. Kakšne misli in želje polnijo mlada srca teh resnih otrok, je razodela mala, v črno odeta deklica, ki je kraljeviča nagovorila s sledečimi besedami: „Vaše kraljevsko Visočanstvo! I mi smo radostna, a vesela skupina nismo. Ko je dobrotni Bog postavil našemu troedinemu narodu novi beli dom, v katerem gospodariš Ti, presvetli knez, smo ostali uprav mi otroci juga, otroci solnca, ki bi Te bili najbolj

žarko ljubili, žalostni zunaj vrat, sirote brez ljubeče matere mile domovine jugoslovanske, brez očeta junaškega vladarja vseh srečnejših bratov in sester. Pisali smo bratom v Trstu, na Goriškem in v Istri, da prideš, svetli knez, med nas, pa so nabrali to cvetje na tej sedaj tožni naši zemlji, da vidiš našo ljubav, našo nado! Srce najboljših Tvojih sinov in hčerá Te pozdravlja iz njih: Pozdravljen car, pozdravljajo Te oni, ki hočejo zmagati!"

Po teh besedah je poklonila deklica prestolonasledniku Aleksandru šopek cvetic, ki so bile natrgane na bregovih naše Adrije ter ovite s slovenskim trakom, na katerem so bile besede: „V Tvoje roke, dragi vladar, polagamo svojo usodo!“ — Nudil se je nepozaben prizor: Regent Aleksander je šopek sprejel, sklonil se do nedolžne deklice ter ji pritisnil na čelo poljub — poljub neodrešeni domovini! Da je prestolonaslednik razumel željo vdane mu mladine, je pokazal zvečer, ko je z balkona palače deželne vlade nagovoril tisočglavo množico tako-le: „Pozdravljam vse Slovence tostran in onostran demarkacijske črte. Nadejam se, da bodo uživali Slovenci onostran te črte v kratkem enako svobodo kakor Slovenci tostran nje!“ Bil je to trenutek, na katerega se bodo še v poznih letih spominjali tisoči z radostjo v srcih.

Nepozaben bo ostal prizor, ko se je v nedeljo zjutraj 27. junija ljubljanska šolska mladina poklonila svojemu vladarju pred deželnim dvorcem, nepozaben prizor popoldne istega dne, ko je junaški kraljevič prisostvoval ljudski veselici na Kozlerjevem vrtu v Šiški. Povsod enaka radost, povsod enako navdušenje, pa naj se je kraljevič pojavil kadarkoli in kjerkoli.

Divna Gorenjska ni zaostala prav nič za Ljubljano. Čim bliže so prihajali vozovi naslednjega dne Bledu, tem očitnejše je bilo, da hoče Bled prekositi vse, kar je dotlej nudila Slovenija svojemu vladarju. Krasota, ki je v svojem bogastvu okitila z njo priroda ta kotiček naše zemlje, je že sama na sebi neprekosljiva, a Blejci so še toliko dodali, da je človek moral biti očaran. In navdušenje, s katerim je tu ogromna množica naroda pozdravljala bodočega kralja, ta srčna radost in ti iz dna duše prihajajoči vzkliki! Regent Aleksander je odšel na otok, stopil v cerkev in po starodavnem običaju potegnil za vrv pri zvonu, ki je o njem ljudstvo daleč naokolo prepričano, da se človeku izpolni prav gotovo tisto, kar si želi med zvonjenjem. Na vprašanje, kaj je mislil in želel, je Aleksander odgovoril: „Da bi se izpolnile vse želje, ki jih goji dobro slovensko ljudstvo.“ Dal Bog, da bi se čimprej izpolnila ta vidovdanska želja kraljevičeva, ki je goreča želja vsega našega naroda!

Lep prizor se je nudil po odhodu iz Tržiča v Spodnjih Duplah. Mlada kmetiška mati v narodni noši je držala v naročju triletnega otroka. Kraljeviču, velikemu prijatelju mladine, je bil otrok tako všeč, da ga je vzel

REGENT ALEKSANDER

iz naročja, ga stisnil k sebi in nato poljubil. Na vse navzoče je napravila ta ljudomilost vladarjeva najgloblji vtisk.

Kako si je znal regent Aleksander pridobiti srca zvestih podanikov, je pokazalo slovo na praznik sv. Petra in Pavla. Zgodaj v jutro so se jele zbirati množice naroda po onih ljubljanskih ulicah, koder je bilo določeno, da se odpelje Aleksander s svojimi spremljevalci. Topovi na Ljubljanskem gradu, ki so ob prihodu veselo pokali najvišjemu gospodarju v pozdrav, so naznanjali mestu in okolici vladarjevo slovo. Zopet so doneli krasni zvoki naše kraljevske himne, zopet so zaorili viharnej vzkliki: prestolonaslednik Aleksander je krenil z avtomobilom čez Trojane in Savinjsko dolino v Celje in dalje v Maribor, da vidi tudi najsevernejši del velike Jugoslavije. Povsod je ljudstvo hitelo h glavni cesti, da vidi svojega vladarja, sina lastnega naroda.

Med čakajočim narodom v Celju je bila preprosta perica. Ker ni razločevala izmed toliko lepih uniform njega, kraljeviča, je glasno vprašala zraven stoječega sosedu: „Kateri je Aleksander?“ Regent, ki se je nahajal v neposredni bližini, je vprašanje čul in dejal: „Jaz sem Aleksander!“ Stopil je nato k perici, ji dal roko ter se z njo prav prijazno in ljubeznivo razgovarjal.

V Mariboru se je prestolonaslednik mudil le nekoliko ur. Še istega dne popoldne se je odpeljal z dvornim vlakom med viharnejimi pozdravi navdušenega naroda preko Zidanega mosta v Beograd. Tekom svojega tridnevnega bivanja se je prikupil namah našemu narodu, kakor je tudi on v hipu vzljubil vdani mu slovenski rod z vso močjo svojega rodoljubnega srca. To pričajo v polni meri besede, ki jih je govoril Sloveniji v slovo: „Z žalostjo v srcu ostavljam to krasno zemljo in krepki narod slovenski z iskreno željo, da zopet in čestokrat pridem med svoje drage Slovence.“

Obisk kraljeviča Aleksandra bodi bodrilo na lepše dneve, ki morajo priti v doglednem času vsemu slovenskemu delu naše domovine ob krepki podpori junaških bratov Srbov in Hrvatov! Naj zasiže kmalu dan, ko bo mogel sleherni Jugoslovan peti s pesnikom Gregorčičem:

Ne bo nas več tujčin teptal,
ne tlačil nas krvavo;
naš rod bo tu gospodoval,
naš jezik, naše pravo!
Pod streho našo tuji rod
naj gost nam bo, a ne gospod;
mi tu smo gospodarji
in Bog in naši carji!